

СТАВЛЕННЯ СОЦІУМУ ДО ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

К. С. Сергієнко

Студентка 2 курсу
спеціальності 231 Соціальна робота

К. О. Кулава

старший викладач кафедри соціальних теорій ФПСР

«Ніщо не старить так швидко, як невід'ємна думка, що старієш», - підкреслював науковець та філософ Георг Крістоф Ліхтенберг. Старіння- невід'ємна складова життя кожної людини. Біологічно цей процес можна описати як наслідок безперервних зрушень, що відбуваються протягом життя в кожному організмі [1], однак у суспільстві немає єдиної думки з приводу визначення терміну. Незважаючи на те, що старіння- неминучий період життя кожного з нас, як ми пройдемо цей етап та відношення до нього залежить виключно від нас самих.

Актуальність даного дослідження обумовлена зацікавленістю у питанні відношення соціуму до процесу старіння як соціокультурного феномену та відтак до людей похилого віку. Внаслідок швидких темпів демографічного старіння відзначається поява низки проблем соціально-економічного характеру: пенсійна реформа, соціальний захист, забезпечення активної старості.[2] Незважаючи на існування названих труднощів та, як їхній наслідок, проявів ейджизму по відношенню до літніх людей, до позитивних наслідків демографічного старіння можна віднести можливість передачі знань, практичних навичок і соціокультурного досвіду наступним поколінням.

Важливим внеском у дослідження даного питання стали праці таких вітчизняних науковців як Ахаладзе М. Г., Аксьонова С. Ю., Лібанова Е.М., Фройгт Н. А. Серед зарубіжних дослідників можна виділити Телевич Н. М., Чжочао Юй, Морган Л.Г. та ін.

Зважаючи на гостроту питання, нами було проведено дослідження, метою якого було вивчити відношення суспільства до процесу старіння та людей похилого віку задля поширення знань у цій галузі. Для дослідження було розроблено опитування за допомогою зручного інтерфейсу користування- гугл- форма. Результати дослідження далі представляємо у відсотках.

В опитуванні взяли участь 67 осіб, з яких 78% жіночої статі та 22% чоловічої статі. Основа опитування- респонденти віком від 18 до 25 років-66%, люди, віком від 25 років склали 18%, а неповнолітні опитувачі-16%.

Аналізуючи результати дослідження можна відзначити, що прояви геронтофобії, або ж страху старіння, почуття відрази до літніх людей мають

27% респондентів. Вважаємо це питання важливим, адже один з зарубіжних дослідів, проведений Всесвітньою організацією охорони здоров'я [3], доводить вплив геронтофобії на наше життя: люди з негативним відношенням до старості живуть на сім з половиною років менше, ніж люди з позитивним ставленням.

Так що ж взагалі на думку респондентів означає «старість»? Погляди були різноманітні. Погіршення функцій організму та здоров'я, втрата фізичної активності, сенсу життя, деактуалізація, самотність, залежність від інших, малозабезпеченість-все це негативні установки, які для частини опитувачів є характерними другій половині життя. Такі упередження є шкідливими як для літніх людей, так і для суспільства в цілому. Як стверджує директор ВООЗ з проблем старіння і життєвого циклу Джон Бірд навіть літні люди вірять у негативні шаблони, за якими старість ніби обмежує їхні можливості і вони є тягарем для суспільства.

Мудрість, спокій, насолода життям, проведення великої кількості часу з родиною, особливо піклування онуками, передача знань, умінь, навичок наступним поколінням, можливість приділяти час власним інтересам та хобі, відпочивати-протилежний погляд на старість іншої половини респондентів, який потребує популяризації у суспільстві за допомогою формування позитивного образу старості та почуття взаємної поваги між поколіннями.

Задля боротьби з ейджизмом, який виражається у стійких упередженнях щодо безпомічності, соціальної пасивності, несхильності літніх людей до навчання та сприйняття нового, слід проводити інформаційно-роз'яснювальні заходи, завдяки яким люди стануть більш чуйними та почнуть розуміти, у чому полягала помилковість їхніх думок, та заходи за участю представників різних поколінь, завдяки яким під час комунікації розвіється стереотипність.

Аналіз підтверджує, що 45% респондентів впевнені у тому, що старість-це насамперед стан душі, а інші 55%-переконані у протилежному. У зв'язку з отриманими результатами відзначаємо, що вік буває як календарним (хронологічним), критерієм якого є кількість років життя людини від народження до теперішнього часу, так і психологічним-відповідно до самопочуття та самоідентифікації особи. Щоденний досвід свідчить, що наше відчуття дорослішання часто може не збігатися із фактичним віком - чимало людей відчувають себе старшими або, навпаки, молодшими за свій вік. Цей феномен має дивовижний вплив на життя, адже люди, які вважають свій ментальний вік менший за хронологічний, відзначаються сумлінністю, спокоєм, внутрішньою гармонією, гарним самопочуттям та мають набагато менший ризик депресій та поганого самопочуття.

100% респондентів впевнені у тому, що людям, які здатні передати цілу історію лише одним своїм поглядом, потрібна допомога, а 70% з них-систематично її здійснюють. Головний напрямок соціальної політики у векторі допомоги особам поважного віку в Україні має бути націлений на забезпечення матеріальних і соціальних потреб, які пов'язані з підтриманням гідного рівня

життя та активного довголіття, створення відповідної інфраструктури, розв'язання проблеми соціальної самотності, за допомогою створення широкого спектру можливостей спілкування як із представниками свого покоління, так і за допомогою поширення молодіжних волонтерських рухів, як проект «Мій телефонний друг».

Друга половина життя-особливий етап, який можна вважати не менш захопливим та цікавим, аніж юність. Саме у цьому віці час починати жити для себе та реалізовувати мрії, які до сих пір відкладали у довгий ящик, оскільки професія вже отримана, діти виховані, а впевненість у собі віднайдена. Тому занепокоєння щодо процесу старіння не є обґрунтованими та несуть лише негативні наслідки. Тільки від людини залежить: прийняти свій вік та продовжувати насолоджуватись життям чи ні. Ми не в змозі зупинити процес старіння, проте ми в змозі оцінювати себе та людей поруч не на основі стереотипів, а на підставах особистісних здібностей та можливостей.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови: в 11 томах. — Том 9, 1978. — Стор. 657. URL: <http://sum.in.ua/s/starinnja> (дата звернення 12.01.2022).
2. Часопис соціально-економічної географії. Випуск 16(1) / Ред. кол.: Олійник Я. Б., Немець Л. М, Голюков А. П. Харків 2014. URL:<https://periodicals.karazin.ua/soccongeo/article/view/320> (дата звернення 11.01.2022).
3. Негативне ставлення до літніх людей скорочує їхні життя – ВООЗ/ Голос Америки. 2016. URL:<http://matusivska.gromada.org.ua/news/1614170037/> (дата звернення 12.01.2022).